

Pont del Riu

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector central del terme municipal. Al riu Llobregat.
Emplaçament
Alçada: Carretera d'Avinyó (BP-4313) a la sortida de Balsareny, km. 42,1. 290

Coordenades:

Latitud: 41.85965
Longitud: 1.87995
UTM Est (X): 407036
UTM Nord (Y): 4634800

Classificació

Número de fitxa 08018 - 193
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Modern
Segle XVIII
Any 1797
Autoria de l'element: Roc García de la Enzina
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Pla General d'Ordenació Urbana del Municipi de Balsareny (PGOU). Article 76 (edificis especialment protegits). Núm. 14: Pont de Balsareny
Data aprovació: dc., 27/11/1991 - 12:00
Número inventari IPA 16295
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Estructural
Titularitat Pública

Titular: Diputació de Barcelona
Fitxes associades:
[Séquia de Manresa](#)
[Capelleta de Sant Roc](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: ds., 22/10/2022 - 16:54

Descripció

Pont sobre el riu Llobregat construït a finals del segle XVIII i emplaçat als afores de Balsareny per la banda est. Té una llargada d'uns 80 m i consta de cinc ulls, els centrals més amples que els laterals. Els arcs són de punt rodó i estan ben perfilats amb dovelles. A l'extrem de ponent la Séquia de Manresa travessa el pont mitjançant un arc més petit. A la part superior té canaleres de pedra de desguassen l'aigua. Els tres arcs centrals estan dotats amb trencaigües de secció triangular a la banda del corrent. Els paraments són fets amb carreus escairats i disposats en filades. A finals del segle XIX el pont fou eixamplat a la part superior amb una estructura metàl·lica i baranes. Actualment continua en ús i hi transcorre la carretera d'Avinyó (BP-4313).

A cadascun dels caps del pont hi havia una capelleta, però només es conserva la del costat de ponent, que té imatges de sant Roc, sant Joan Baptista i la Mare de Déu dels Dolors. El primer era el patronímic de qui va impulsar la construcció del pont, el rector Roc García de la Enzina, que va fer-hi gravar uns versos escrits per ell mateix. La capelleta de la banda de llevant havia estat erigida pels amos de la masia de Puigdorca i dedicada a la Immaculada Concepció.

Observacions:

Altres denominacions: Pont de Balsareny

A part dels versos que estan gravats a la capelleta de Sant Roc, al principi del pont, el rector Roc García va gravar encara uns altres versos sobre un dels arcs. Se'n coneix una quarteta, avui esborrada pel desgast de la pedra, que devia formar part d'una peça més llarga (Carreté, 2010: 105). Aquesta quarteta deia així:

“García Rector es, lector atento,

quien, por bien de sus fieles parroquianos,

fabricó tan famoso monumento

ayudado en manobres muy ufanos...”

Història

Antigament el tràgic de la sal era molt important. A part de la ruta que anava cap a Barcelona n'hi havia una de transversal per on es transportava la sal de Cardona cap a la plana de Vic. Antigament travessava el pla de Bages per Santpedor i creuava el Llobregat pel Pont de Cabrianes. I és que a Balsareny no hi havia pont i, per travessar el riu, els vilatans havien de passar per un gual que hi havia una mica més avall del pont actual. Però si el riu feia una crescuda havien de fer la volta fins a Sallent.

El pont sobre el Llobregat fou construït a finals del segle XVIII i va suposar un gran canvi. El seu impulsor va ser el rector del poble: Roc García de la Enzina, un personatge destacat en la història de Balsareny. Havia nascut en un lloc de la província de Valladolid i de jove va venir a Catalunya acompanyat d'un seguici de patges, cridats, ajudants i col·laboradors paisans seus. Després d'haver estat ordenat capellà al seminari de Vic, el 1775 va guanyar per oposicions la rectoria de Balsareny, càrrec que va ocupar fins a la seva mort, l'any 1807.

Roc García era una persona il·lustrada i amb coneixements d'enginyeria. Per això davant del conflicte motivat per l'ús de l'aigua de la Séquia de Manresa va idear un artilugi anomenat trompa o sifó, que permetia treure aigua del canal sense foradar-lo ni malmetre l'obra. Tot i això, va ser objecte d'un litigi que va acabar perdent i condemnat a pagar una multa de 100 lliures.

Però l'estada d'aquest rector a Balsareny és recordada sobretot per la construcció del pont del Riu, fet segons plànols que va dissenyar en persona. Almenys la tradició diu que ell mateix va dirigir l'obra. Per fer el pont va mobilitzar durant anys mà d'obra de feligresos voluntaris. La Construcció va començar el 1779 i, després d'alguna interrupció, es va poder inaugurar el dia abans de Sant Marc de 1797. L'obra, costejada pel mateix rector i pels parroquians, va pujar a 20.500 lliures de moneda barcelonesa. L'amo de la masia de Puigdorca va fer una contribució especial tot pagant els picapedrers.

La construcció del pont de Balsareny va convertir aquesta població en una cruïlla estratègica: a més de la ruta del Llobregat, a partir d'aleshores hi passava també la ruta de la sal cap a Vic. Això va comportar un ascens en el nombre de persones que a Balsareny tenien com a ofici el de traginer (Piñero, 1995: 104), i també va motivar que s'instal·lessin més hostals al poble.

Des d'aleshores els traguers que portaven la sal de Cardona podien fer dreuera, trencant abans d'arribar a Súria per Palà, seguint l'anomenat Camí Saliner que transcorria pel terme de Navàs, passant per la masia de Puig-gròs i pel castell de Solivella en direcció al Mual i Navàs. Però una variant trencava per la riera del Mual (que antigament era anomenada dels Traguers) cap a Balsareny. Aquí travessaven el Llobregat pel pont i llavors es dirigien cap a Avinyó i Moià o bé cap Lluçanès.

Segons una inscripció, l'any 1895 el pont va ser reforçat i eixamplat per la Diputació de Barcelona. El 1915 es va construir la carretera de Balsareny a Avinyó, que travessa el riu per aquest pont.

Bibliografia

AUTORS DIVERSOS (1978-79). *Història de Balsareny*. Grup d'Estudis Locals (G.E.L.). Treball inèdit al fons de la Biblioteca Popular de Balsareny.

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 16-17.

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 105.

FERNÁNDEZ, Jordi (1974). *Balsareny, guia turística*.

PIÑERO SUBIRANA, Jordi (1995-1996). *Projecte museològic i museogràfic del Museu dels Traguers*. Ajuntament de Balsareny (treball inèdit).

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parc Edicions Selectes, Manresa, p. 141.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 91-94.

VILA SALA, Anton, *pbre.* (1930). *Biografia de D. Roque García de la Enzina, rector qui fou de Balsareny (anys 1775 a 1807)*. Impremta de Domingo Vives, Manresa.

